

Ammattieettiset ohjeet

Eettiset valinnat ovat läsnä joka hetki:
jokainen teko tai tekemättä jättäminen
on eettinen valinta.

SUPER

Eettinen harkinta tarkoittaa sitä, että ammattilainen tekee työssään oikeita ja perusteltuja valintoja. Eettisyys näkyy käytännössä tekoina, esimerkiksi siinä, miten ammattilainen kohtaa asiakkaan ja rakentaa luottamuksellisen suhteen hänen kanssaan.

Ammattilainen mahdollistaa asiakkaan mielipiteiden ilmaisun ja sen, että asiakkaalla on vaikutusmahdollisuus omiin asioihinsa.

Teknologia tukee työtä, mutta ei korvaa eettistä harkintaa. Digitaalisia ratkaisuja ja tekoälyä hyödynnetään siten, että ne vahvistavat ihmisarvoa, yhdenvertaisuutta, osallisuutta ja turvallisuutta eivätkä heikennä niitä. Vastuu päätöksistä säilyy aina ihmisellä.

Sisältö

Sosiaali-, terveys- ja kasvatusala.....	3
Ammatissa	6
Ammattieettiset periaatteet	8
Ihmisarvon kunnioittaminen	8
Itsemääräämisoikeus.....	8
Oikeudenmukaisuus.....	9
Yhdenvertaisuus.....	9
Vastuullisuus.....	9
Ammatillisuus ja yhteistyö.....	9
Lähteet	11
Lähihoitajan lupaus.....	12

Sosiaali-, terveys- ja kasvatusala

Sosiaali-, terveys- ja kasvatusalan ammattihenkilöltä vaaditaan hyviä ihmishuhtide- ja vuorovaikutustaitoja, rehellisyyttä sekä kykyä toimia erilaisten ihmisten kanssa. Alan ammattilainen toimii rakentavasti ja arvostaa omaa ja toisten työtä. Ammatissa toimiminen edellyttää oman ammattitaidon jatkuvaa ylläpitämistä ja uudistamista.

Sosiaali-, terveys- ja kasvatusalan säädökset ja ammattieettiset periaatteet ohjaavat ammattilaisten toimintaa. Ammattieettisen osaamisen avulla varmistetaan ihmisten oikeuksien toteutuminen ja hyvinvointi mahdollisimman tasapuolisesti asiakkaiden ja asiakasryhmien välillä. Tavoitteena on hyvän elämän ja oikeudenmukaisuuden edistäminen yhteiskunnassa.

Valtakunnallinen sosiaali- ja terveysalan eettinen neuvottelukunta ETENE on laatinut sosiaali- ja terveysalan eettiset periaatteet. Näitä eettisiä periaatteita sovelletaan myös kasvatusalalle.

Ihmisarvon kunnioittaminen on toiminnan perusta.

- Yhdenvertaisuus ja oikeudenmukaisuus ohjaavat toimintaa.
- Itsemääräämisoikeutta ja osallisuutta kunnioitetaan ja tuetaan.
- Hyvä hoito ja huolenpito ovat ammatillisesti asianmukaista ja inhimillistä.
- Ammatillisuus ja yhteistyö turvaavat eettisesti kestävän toiminnan.
- Teknologia tukee työtä, mutta ei korvaa eettistä harkintaa.

Sosiaali-, terveys- ja kasvatustieteen työtä säätelevät monet lait ja säädökset, joita tulee noudattaa. Työntekijän tulee kunnioittaa yksilöiden ja perheiden yksilöllisyyttä sekä ryhmien ja yhteisöjen etnistä ja kulttuurista moninaisuutta. Ammatillainen kunnioittaa asiakkaan itsemääräämisoikeutta ja tarjoaa aina hyvää palvelua. Työntekijän velvollisuus on kohdella kaikkia asiakkaita yhdenvertaisesti riippumatta kansalaisuudesta, etnisestä alkuperästä, sukupuolesta, iästä, vammasta, sairaudesta, seksuaalisesta suuntautumisesta, vakaumuksesta tai muusta henkilöön liittyvästä syystä.

Sosiaali-, terveys- ja kasvatustieteen työ perustuu luottamukseen, sillä asiakkaat jakavat työntekijän kanssa yksityisyyttään, perhettään, omaisiaan ja läheisiään sekä työtään koskevia henkilökohtaisia asioita. Luottamuksellisuus korostuu asiakassuhhteissa, mutta se ulottuu myös työyhteisöön. Työntekijöitä sitovat lain edellyttämä **salassapitovelvollisuus** ja **tietosuojat**.

Salassapitosäädökset koskevat myös sosiaalista mediaa. On tärkeää tietää, mitkä ovat hyväksytyt sosiaalisen median käyttötavat työaikana. Työnantaja voi kieltää sosiaalisen median käytön työajalla. Työntekijän tulee olla lojaali työnantajaa kohtaan, eikä työnantajaa tule julkisesti arvostella. Työntekijällä on salassapitovelvollisuus.

Työpaikoilla on omat yhteisesti sovitut ohjeet ja säännöt. Työntekijät edustavat eri kulttuuritaustoja, mutta työtä ohjaavat säännöt ovat kaikille samat. Työ sosiaali-, terveys- ja kasvatustieteen alalla on luonteeltaan itsenäistä, moniammatillista ja se edellyttää yhteistyötä eri tahojen kanssa.

Ammattihenkilöllä on lakisääteinen velvollisuus tehdä tarvittaessa lastensuojeluilmoitus tai huoli-ilmoitus sosiaalihuollon tarpeesta. Työntekijällä on myös lakisääteinen velvollisuus ilmoittaa esihenkilölle työyksikössä havaitsemastaan epäkohdasta.

Työpaikoilla on
omat yhteisesti sovitut
ohjeet ja säännöt.

Ammatissa

Sosiaali-, terveys- ja kasvatusalan ammateissa tarvitaan vahvaa ammattietiikkaa, hyviä vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja, tutkitun tiedon hyödyntämistä sekä käytännön taitoja. Jokainen opiskelija ja ammattiin valmistunut vastaa työssään ammattietiikan toteutumisesta.

Ammattilainen tekee työssään päätöksiä, jotka vaikuttavat asiakkaiden elämään, terveyteen ja hyvinvointiin. Päätökset koskevat osin pieniä ja huomaamattomia valintoja asiakkaiden puolesta tai heidän kanssaan, mutta niillä voi olla suuri merkitys ihmisen elämässä. Työntekijän tulee kunnioittaa asiakkaan yksityisyyttä ja hänen on turvattava itsemääräämisoikeuden toteutuminen. Kunnioittava kohtaaminen vaatii hienotunteisuutta ja kykyä kuunnella.

Työ sosiaali-, terveys- ja kasvatusalalla **edellyttää jatkuvaa valmiutta tunnistaa, pohtia ja ratkaista työhön liittyviä eettisiä kysymyksiä**. Työssä tulee eteen haastavia tilanteita, joihin ei löydy yksiselitteisiä vastauksia. Kun arvot ja normit ajautuvat ristiriitaan, syntyy eettinen ongelma. Eettistä kuormaa syntyy, kun ammattilainen kokee ristiriidan hyvän hoidon ja arjen vaatimusten välillä. Ristiriitatilanteissa korostuvat ammatillinen toiminta ja eettisten kysymysten pohdinta työyhteisössä. Työntekijällä on oikeus työsuojeluun ja hänen tulee saada tukea eettisissä ongelmatilanteissa.

Sosiaali-, terveys- ja kasvatusalalla tarvitaan vahvaa ammatti-identiteettiä, kykyä hyödyntää oman persoonansa piirteitä sekä eettistä harkintaa ja päätöksentekoa. Työntekijän toiminnan on oltava kaikilta osin eettisesti kestävää. Ammattieettinen velvollisuus on huolehtia potilaiden ja asiakkaiden terveyden suojelemisesta.

Esimerkiksi tartuntatautilaki edellyttää rokotussuojaa ihmisiltä, jotka työskentelevät riskiryhmiin kuuluvien asiakkaiden tai potilaiden kanssa asiakas- ja potilastiloissa tai potilaskuljetuksissa, joissa on tartuntariski.

Ammattilainen tekee työssään
päätöksiä, jotka vaikuttavat
asiakkaiden elämään, terveyteen
ja hyvinvointiin.

Ammattieettiset periaatteet

Sosiaali-, terveys- ja kasvatustieteen eettisten ohjeiden tarkoituksena on auttaa löytämään yleisesti hyväksyttyjä periaatteita ja oikeita toimintatapoja suhteessa asiakkaaseen.

Eettiset periaatteet on laadittu avuksi eettisessä pohdinnassa, kun ollaan valintojen edessä ja tehdään päätöksiä, jotka vaikuttavat toisten ihmisten elämään.

Ihmisarvon kunnioittaminen

Ihmisarvon kunnioittaminen on sosiaali-, terveys- ja kasvatustieteen keskeisin eettinen periaate. Asiakasta kohdellaan aina arvokkaana ja ainutkertaisena.

- Hoidat hyvin ja arvokkaasti jokaista ihmistä.
- Kohtelet ja kohtaat jokaisen yksilönä.
- Kunnioitat ja suojaat ihmisen yksityisyyttä ja omaisuutta.
- Hyväksyt jokaisen henkilön kohtaiset elämänarvot ja elämäntyylit.
- Ylläpidät toivoa, sillä se on tärkeä osa ihmisarvon kunnioittamista.

Itsemääräämisoikeus

Asiakkaalla on oikeus itsenäiseen elämään ja päätöksentekoon.

- Huolehdi, että asiakas saa tarvitsemansa tiedot itseensä liittyvistä asioista ja vaikutusmahdollisuuksista.
- Noudatat itsemääräämisoikeutta koskevia säädöksiä ja toimit rajoitustoimenpiteissä aina asiakkaan edun mukaisesti.

Oikeudenmukaisuus

Asiakkaalla on oikeus saada palvelua ja tulla kohdelluksi tasapuolisesti. Oikeudenmukaisuus edellyttää, että asiakkaiden erilaiset tarpeet ja elämäntilanteet huomioidaan.

- Olet tietoinen asiakkaan oikeuksista ja niihin liittyvistä keskeisistä säädöksistä.
- Tuet asiakkaan osallisuutta hänen kykijensä mukaan.

Ammatillisuus ja yhteistyö

Ammatillisuus tarkoittaa osaamista, eettistä harkintaa ja oman roolin tunnistamista. Yhteistyö on edellytys toimivalle ja turvalliselle hoidolle ja huolenpidolle.

- Uskallat ottaa puheeksi vaikeita asioita ja asetat asiakkaan edun etusijalle, se on moraalista rohkeutta.
- Huolehdi omasta työhyvinvoinnistasi.

Yhdenvertaisuus

Asiakkaan tarpeet, lähtökohdat ja voimavarat ovat hoidon ja palvelujen perustana.

- Huomioit erityisesti asiakkaat, jotka ovat heikommassa asemassa.

Vastuullisuus

Työntekijän vastuullisuus korostuu arjen kohtaamisissa ja päätöksissä.

- Ylläpidät ammattitaitoasi.
- Toimit rehellisesti, luottamukSELLISESTI ja salassapito-velvollisuutta noudattaen.

Salassapito- ja vaitiolovelvollisuuden rikkominen on lain mukaan rangaistava teko. Se sitoo kaikkia ammattihenkilöitä myös vapaa-ajalla.

- Et saa kertoa asiakasta ja hänen läheisiään koskevia tietoja.
- Tiedät, että potilas- ja asiakasasiakirjat, niiden kopiot tai tulokset ovat salassa pidettäviä.
- Tietoja ei saa antaa, vaikka hoitosuhde tai työsuhte olisi päättynyt.
- Muistat, että salassapito- ja vaitiolovelvollisuus koskevat myös sosiaalista mediaa.

LÄHTEET

Ajantasainen lainsäädäntö: www.finlex.fi

Apusisaresta lähihoitajaksi [HUS19post \(superliitto.fi\)](https://superliitto.fi)

ETENE-julkaisuja: Sosiaali- ja terveysalan eettiset periaatteet (2026). Valtakunnallinen sosiaali- ja terveysalan eettinen neuvottelukunta Etene. Sosiaali- ja terveysministeriö

Lähihoitajan eettiset ohjeet (2023). SuPer ry

Sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon perusteet 2025 [Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto - ePerusteet](#)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022 [Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022 - ePerusteet](#)

Vuori-Kemilä, Lindroos, Nevala & Virtanen (2008). Ihmisen hyvä. Etiikka lähihoitotyössä. WSOY

Toimittanut Sari Ojajärvi, Johanna Pérez ja Anne Nylund

Julkaisija: Suomen lähi- ja perushoitajaliitto

Helsinki 8/2026

Copyright © SuPer ry

superliitto.fi/jasenyys/liity/

Lähihoitajan lupaus

Lupaani lähihoitajana tehdä työtäni asiakkaan ihmisarvoa kunnioittaen ja hyvää elämää edistäen.

Lupaani tukea ihmisen kasvua ja kehitystä, toimintakykyä ja omatoimisuutta sekä edistää terveyttä ja hoitaa sairaita.

Lupaani pitää huolta apua tarvitsevista, ehkäistä syrjäytymistä, lievittää inhimillistä kärsimystä elämän alusta kuolemaan saakka.

Lupaani noudattaa ammattieettisiä periaatteita ja salassapitovelvollisuutta, kehittää ammattitaitoani sekä edistää omaa ja työyhteisöni työhyvinvointia.

Sitoudun työyhteisöni sekä sosiaali-, terveys- ja kasvatusalan kehittämiseen.

SUPER